

Rozhl'adne

2. diel

66 lokalít s rozhľadňami

po Slovensku

Rozhl'adne

2. diel

Ladislav Khandl

Rozhľadne

2. diel

1. vydanie, 2018

© Autor textu: Ladislav Khandl

Editor a zodpovedný redaktor: Daniel Kollár

© Fotografie: Ladislav Khandl (263), Jozef Chovanec (1) a Martin Markušovský (1)

© Fotografia na obálke: Ladislav Khandl

Jazyková úprava: Rút Facunová

Úprava fotografií: Tomáš Votava

Mapy: Mapa Slovakia Editor, s. r. o.

© Dizajn: Zuzana Kollárová

Typografia: Erika Mészárosová

Tlač: impression world, spol. s r. o., Prešov

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovolené len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA a autora.

© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA

Ľubľanská 2, 831 02 Bratislava

tel.: +421 (2) 446 317 02, info@dajama.sk, www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2018 ako svoju 295. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-085-5

Obsah

Úvod	6	34. Súšava	107
1. Kamzík – Mestská hora	7	35. Rašelinisko Peciská	109
2. Katarína	11	36. Krúповá	113
3. Lipovec	13	37. Magura	115
4. Lipky	17	38. Tichá dolina	119
5. Hájnica	19	39. Kameničná	121
6. Malý Jelenec	23	40. Krajčov vrch	125
7. Inovec	25	41. Krahulský vrch	127
8. Dúbravka	29	42. Lažtek	131
9. Lesopark	31	43. Masarykov dvor	133
10. Háj	35	44. Opavská hora	137
11. Urmince	37	45. Stráž	139
12. Radošinka	41	46. Vrabčia hora	143
13. Dolná Nitra	43	47. Lipovany	145
14. Požítavie-Širočina	47	48. Tomášov vrch	149
15. Kalvária	49	49. Maginhrad	151
16. Veľké Kosihy	53	50. Vršok	155
17. Kravany nad Dunajom	55	51. Slopovo	157
18. Živčáková	59	52. Zbojská	161
19. Zarúbaná Kýčera	61	53. Encián	163
20. Svedernický vrch	65	54. Bachledova dolina	167
21. Tábor	67	55. Turecká	169
22. Dubeň	71	56. Žobrák	173
23. Terchovské srdce	73	57. Kamenná hora	175
24. Špicák	77	58. Vodárenská veža	179
25. Na tankovej ceste	79	59. Čerešenka	181
26. Na Kalníku	83	60. Bartáková	185
27. Na Tŕní	85	61. Tokaj	187
28. Brotnica	89	62. Čunovo	191
29. Modlový vrch	91	63. Bačianske rameno	193
30. Zákamenné	95	64. Streda nad Bodrogom	197
31. Šťaviny	97	65. Vojka	199
32. Hviezdoslavova horáreň	101	66. Bačka	203
33. Borová	103		

Lokality s rozhľadňami

Západné Slovensko:

1. Kamzík – Mestská hora
2. Katarína
3. Lipovec
4. Lipky
5. Hájnica
6. Malý Jelenec
7. Inovec
8. Dúbravka
9. Lesopark
10. Háj
11. Urmince
12. Radošinka
13. Dolná Nitra
14. Požitavie-Širočina
15. Kalvária

16. Veľké Kosihy

17. Kravany nad Dunajom

Stredné Slovensko:

18. Živčáková
19. Zarúbaná Kýčera
20. Svedernický vrch
21. Tábor
22. Dubeň
23. Terchovské srdce
24. Špicák
25. Na tankovej ceste
26. Na Kalníku
27. Na Trní
28. Brotnica
29. Modlový vrch

- 30. Zákamenné
- 31. Štaviny
- 32. Hviezdoslavova horáreň
- 33. Borová
- 34. Súšava
- 35. Rašelinisko Peciská
- 36. Krúповá
- 37. Magura
- 38. Tichá dolina
- 39. Kameničná
- 40. Krajčov vrch
- 41. Krahulský vrch
- 42. Lažtek
- 43. Masarykov dvor
- 44. Opavská hora
- 45. Stráž
- 46. Vrabčia hora
- 47. Lipovany
- 48. Tomášov vrch
- 49. Maginhrad

- 50. Vršok
- 51. Slopovo
- 52. Zbojská

Východné Slovensko:

- 53. Encián
- 54. Bachledova dolina
- 55. Turecká
- 56. Žobrák
- 57. Kamenná hora
- 58. Vodárenská veža
- 59. Čerešenka
- 60. Bartáková
- 61. Tokaj

Vtácie pozorovateľne:

- 62. Čunovo
- 63. Bačianske rameno
- 64. Streda nad Bodrogom
- 65. Vojka
- 66. Bačka

Krahulský vrch

Úvod

Táto publikácia nadväzuje na 1. diel knihy Rozhľadne (2018), ktorý je novelizovaným vydaním publikácie Rozhľadne z roku 2012. V 1. diele bolo opísaných 62 lokalít s rozhľadňami. V 2. diele je to 66 lokalít s rozhľadňami, postavenými po roku 2012. Už tento početný údaj poukazuje na prudký nárast záujmu o rozhľadne na Slovensku, podobne ako v Českej republike.

Väčšina rozhľadní nemá vlastné pomenovanie, preto ich v tejto knihe spájame s názvom lokality, kóty či obce, blízko ktorých stoja. Ak má rozhľadňa vlastné pomenovanie, uvádzame ho bez doplňujúcej informácie o mieste, na ktorom stavba stojí. V publikácii všeobecne používame pojem rozhľadne, rešpektujeme však v konkrétnych opisoch, ak viaceré stavby ich zhotovitelia nazvali vežami alebo vyhliadkovými vežami. V publikácii sú zahrnuté všetky významnejšie rozhľadne, ktoré postavili do konca roka 2017.

Až tretinu rozhľadní po roku 2012 postavili v jednom – Žilinskom samosprávnom kraji. Dvojciferný prírastok zaznamenali aj v Banskobystrickom samosprávnom kraji. Tri štvrtiny z novších rozhľadní sú drevené stavby, podstatne menej je murovaných veží a najmenej je kovových rozhľadní. Všetkých päť pozorovateľní vtáctva je drevených a tri z nich postavili v Medzibodroží.

Okrem 66 podrobnejšie opísaných lokalít s rozhľadňami je v publikácii kratší text o ďalších piatich lokalitách s rozhľadňami, ktorým sa pre limitovaný počet strán knihy nebolo možné venovať v plnom rozsahu.

Ďakujem všetkým, ktorí mi nejakým spôsobom pomohli pri príprave knihy. Osobitne ďakujem mojej Eveline, ktorá mala pochopenie pre moju prácu a pomáhala mi v teréne pri meraní mnohých rozhľadní.

Ladislav Khandl

Kamzík

– Mestská hora

Po 101 rokoch má Bratislava v masíve vrchu Kamzík znovu drevenú turistickú rozhľadňu, tiež vysokú 15 m, nie však už na Szechényiho pahorku (v súčasnosti je v blízkosti horná stanica lanovky), ale na lúke západne od vrcholu Kamzíka. Slávnostne ju otvorili 28. septembra 2016.

Postavilo ju mesto Bratislava za 33 000 € a zhotovila firma Michal Reguli – REMI podľa opakovaného projektu Ľubomíra Bečku z Bojne. Ten projektoval rovnaké rozhľadne na Marháte, pri obci Čab a obci Klasov. Rozhľadňa je situovaná približne 600 m juhozápadným smerom od televíznej veže v lokalite Mestská hora. Trojpodlažná stavba je z červeného smreka a na najvyššiu vyhládkovú plošinu vo výške 11,6 m vedie 46 stupienkov. Na lúke uprostred lesov sú okrem rozhľadne aj lavičky so stolom.

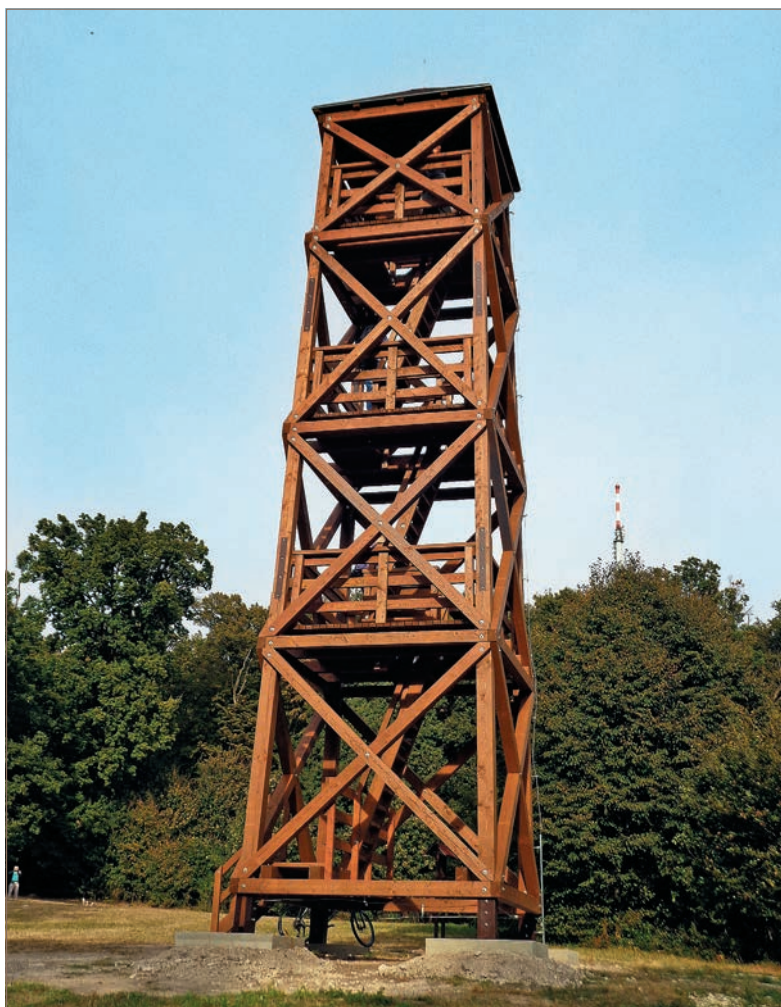
Prístup

Prístup k rozhľadni je spod Červeného mosta (MHD, žltá a potom červená značková trasa). Iná možnosť je prísť pešo alebo autom z Koliby (MHD) na Kamzík a zostúpiť od televíznej veže po červenej trase na lúku k rozhľadni.

Výhľad

Výhľad z rozhľadne je len smerom na juh. Okrem časti hlavného mesta s Hradom vidieť v diaľke vodnú nádrž Hrušov. Severovýchodným smerom sa črtá televízna veža.

Kamzík – Mestská hora

Geomorfologický celok: Malé Karpaty

Nadmorská výška: 379 m

Výška stavby: 15 m

Výška vyhliadkovej plošiny: 11,6 m

Rok dokončenia výstavby: 2016

Materiál: drevo

Vstup: voľný

Obec: Bratislava-Nové Mesto

Okres: Bratislava III

Kraj: Bratislavský kraj

Turistická mapa: VKÚ č. 127 Malé Karpaty – Bratislava, SHOCart
č. 1078 Malé Karpaty – Bratislava alebo č. 1087 Bratislava – Senec

GPS: 48° 10' 46.8'' S, 17° 05' 14.2'' V

Webová stránka: www.bratislava.sk

Železná studnička

Lokalita dostala pomenovanie podľa železitého prameňa. Preto tu v roku 1828 postavili Ferdinandove kúpele. Jednoposchodovú budovu kúpeľov zbúrali roku 1970. V roku 1846 dokončili v Hornej Mlynskej doline výstavbu štyroch vodných nádrží, ktorými získavali energiu na pohon viacerých mlynov na rieke Vydrica až k Dunaju. Tomuto účelu slúžili nádrže vyše polstoročie. V údolí sa zachovali budovy ôsmeho (Klepáč) a vyššieho deviateho mlyna.

Zaujímavosti v okolí

Od rozhľadne možno vyjsť k televíznej veži na Kamzíku (výhľad z kaviarne aj reštaurácie), lanovke či bobovej dráhe v blízkosti. Pri križovatke na Kamzíku je pamätník protitureckých bojov z roku 1683. Nemecký text na ňom obsahuje prosbu o ochranu pred nájazdami tureckých vojsk. Viacero možností poskytuje zostup od rozhľadne do Hornej Mlynskej doliny. K dispozícii je tam detský areál na Partizánskej lúke, vodné nádrže s možnosťou rybolovu a člňovania, oddychové miesta s občerstvením v lokalitách Partizánska lúka, Klepáč, Železná studnička, Kačina a dolná stanica lanovky.

Neďaleko Kačina sa nachádza balvan s nápismi z roku 1600, vytyčujúci dovtedy spornú hranicu lesných pozemkov mesta Bratislava a grófa Pálffyho. Okrem čísla 1600 je na skale zachovaný i reliéf

Bratislavského hradu ako symbolu mesta. K balvanu treba prejsť 550 m od Kačina na sever ku spojke červenej a žltej trasy. Potom, po prejdení ďalších 240 m, treba odbočiť doprava po lesnej cestičke medzi dvoma dielmi lesa až k dolinke, nad ktorou sa balvan nachádza.

Písaný kameň na Kačine

Katarína

Geomorfologický celok: Malé Karpaty

Nadmorská výška: 329 m

Výška rozhľadne: 30 m

Výška vyhliadkovej plošiny: 28,5 m

Rok dokončenia výstavby: 1710 a 2017

Materiál: murivo, drevo

Vstup: so sprievodom, v SO a NE v sezóne od 5. júla do septembra

Obec: Dechtice

Okres: Trnava

Kraj: Trnavský kraj

Turistická mapa: VKÚ č. 129 Malé Karpaty – Bradlo,

SHOCart č. 1079 Malé Karpaty – Červený kameň – jaskyňa Driny

GPS: 48° 33' 18.8'' S, 17° 32' 08.4'' V

Webová stránka: www.katarinka.sk, e-mail: katarinka@katarinka.sk

Katarína

Desať rokov trvalo úsilie dobrovoľníkov z občianskeho združenia Katarínka, než sa im s veľkou námahou podarilo premeniť 30 m vysokú vežu bývalého Kostola a kláštora sv. Kataríny Alexandrijskej nad Naháčom na vyhladkovú vežu.

Výhľad z veže kostola

Vo veži z roku 1710 sa nezachovali nijaké pôvodné podlažia či schody. Bolo nutné opraviť a konzervovať múry veže, vybudovať päť drevených podlaží a osadiť kovové točité schodištia a strmé rebríky z dubového dreva. To všetko popri opravách a konzervácii celého bývalého kostola i kláštora. Svoje dielo predstavili verejnosti 5. júla 2017 na štátny sviatok sv. Cyrila a Metoda.

Prístup

Najkratší prístup k veži je z obce Naháč, kam premáva autobus z Trnavy. Modro značkovaná trasa síce začína pri kostole na kopci v Naháči, väčšina autobusov však stojí

na zastávke Naháč-obec. Odtiaľ asi 300 m pokračujeme na severozápad k modrej značke a k Pamätnému domu Juraja Fándlyho. Oproti v záhrade pri škole rastie chránená Fándlyho jabloň, ktorá nekvitne a predsa máva jablká, avšak bez jadierok, čo je genetická rarita. Po modrej značke hore údolím prídeťme až ku zrúcanine kostola a kláštora za cca 45 minút. Autom sa dá prísť až k parkovisku pri lesnej železnicike po inej trase – v polovici asfaltky medzi Naháčom a Dehticami treba odbočiť na sever k lesu.

Výhľad

Veža je prístupná len so sprievodom, v priaznivom počasí, v so-

Bývalý Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej

Kláštor františkánov založili v roku 1618 a jeho staviteľom bol Talian Pietro Spazzo. Predtým tu stála len malá kaplnka. V roku 1663 kláštor vyplienili Turci i cisárski vojaci. V roku 1701 kostol znovu vysvätili. Cisár Jozef II. v roku 1786 kláštor zrušil a postupne bol búraný. V roku 1995 sa začala iniciatíva na konzerváciu kláštora i kostola.

botu (9. až 17. hod.) a nedeľu (9. až 15. hod.), v letnej sezóne. Deti môžu vystupovať na vežu, ak merajú viac ako 130 cm. Vstup je bezplatný, nevylučuje však príspevok na činnosť občianskeho združenia Katarínka. Po zdolaní 137 schodíkov a priečok rebríkov sa z vrcholovej plošiny otvára krásny výhľad na všetky strany. Dominujú v ňom tri vrchy – Veterlín, Čelo a Záruby (na západe), vidno aj Klenovú (na severe), Trnavu a Naháč (na juhu).

Zaujímavosti v okolí

V blízkosti bývalého kostola a kláštora je vybudovaná lesná železnica Katarínka. Je ukážkou diela, ktorého trasa viedla zopár kilometrov ďalej, zo Smoleníc cez Dobrú Vodu. Ukážky jazdy malej lokomotívy s vagónmi po 200 m dlhej trati bývajú na Deň detí, počas Sviatku

sv. Cyrila a Metoda a pri ďalších slávnostných príležitostiach. Tesne pred koncom trasy z Naháča ku zrúcaninám sa vpravo nachádza prírodná rezervácia Katarína, v ktorej sú chránené teplomilné a suchomilné spoločenstvá s významným výskytom jašterice zelenej.

Lesná železnica Katarínka

Lipovec

Rozhľadňa v katastri obce Prietrž je opakovaným projektom (od Ing. arch. Ivety Kopeckej) rozhľadne na Cerovej, vymurovanej z betónových kvádrov a obloženej kameňom.

Postavilo ju občianske združenie, miestna akčná skupina Podhoran, v rámci cezhraničnej spolupráce SR a ČR z európskych fondov v apríli a máji 2013. Celkové náklady boli vo výške 22 053 €. Pri rozhľadni sa nachádza stôl s lavicami.

Prístup

Najkratší prístup k rozhľadni je od autobusovej zastávky Prietrž – Dolné Paseky na trase Senica – Brezová pod Bradlom. Spoje na tejto trase sú však pomerne riedke. Asfaltová cesta vedie ku kopaniciam U Rehušov a nad nimi oblúkom doprava a potom doľava smeruje k pamätníku SNP. Odtiaľ je na kótu už len 400 metrov (spolu 1 hod). Asfaltka umožňuje prístup autom až k pamätníku SNP. Príchod je

možný aj z opačnej strany, z juhu. Z Hradišta pod Vrátnom (235 m), kam možno prísť autobusom z Jablonice alebo z Brezovej pod Bradlom, vedie k pamätníku SNP 4,5 km dlhá asfaltová cestička (1.15 hod.).

Výhľad

Na vyhlídkovú plošinu vedie 35 schodov točitého schodiska. Plochá kóta Lipovec s nízkym porastom umožňuje vynikajúci kruhový výhľad. Nebyť blízkeho vedenia vysokého napätia, dojem by bol naozaj dokonalý. Orientáciu uľahčujú tri panoramatické fotografie umiestnené pod strieškou rozhľadne a ďalšie štyri pod zábradlím. V smere od západu doprava je výhľad na Senicu, Borskú nížinu a na Moravu. V severnom až východnom

Lipovec

Geomorfologický celok: Myjavská pahorkatina

Nadmorská výška: 427 m

Výška rozhľadne: 8,8 m

Výška vyhliadkovej plošiny: 6,2 m

Rok dokončenia výstavby: 2013

Materiál: betón, drevo, kameň

Vstup: voľný

Obec: Prieťrz

Okres: Senica

Kraj: Trnavský kraj

Turistická mapa: VKÚ č. 128 Malé Karpaty – Záruby,

SHOCart č. 1079 Malé Karpaty – Červený kameň – jaskyňa Driny

GPS: 48° 39' 53.4'' S, 17° 28' 56.8'' V

Webová stránka: www.obecprietrz.sk

Brezová pod Bradlom

Brezová pod Bradlom má bohaté kultúrno-historické tradície. Svedčí o tom i pamätník na cintoríne od D. Jurkoviča, venovaný hrdinom bojov za slobodu v rokoch 1848 až 1849 a tiež v období prvej i druhej svetovej vojny. Na námestí stojí takisto pamätník rokov 1848 až 1849, J. M. Hurbana, S. Jurkoviča a J. Papánka. V parku na Hurbanovej ulici sa nachádza jediný pomník Jana Husa na Slovensku.

smere vidieť Myjavskú pahorkatinu s Brančom a Bradlom, v severovýchodnom smere za nimi Biele Karpaty s Veľkou Javorinou, vo východnom smere Považský Inovec a v juhozápadnom Malé Karpaty s Vápennou a Plaveckým hradom.

Zaujímavosti v okolí

Udalosti z obdobia SNP dokumentuje pamätná tabuľa na jednom z domov na kopaniciach U Rehušov i pamätník SNP na trase k rozhradní. Na týchto miestach sa vo februári a marci 1945 odohrali boje medzi partizánmi a okupačnými vojakmi. V Senici, jednom z možných východísk k rozhradní, môže zaujať Záhorská galéria Jána Mudrocha. Je umiestnená v neskorobarokovom kaštieli z roku 1760 a prezentuje diela z celého Záhoria. Z iného

možného východiska k rozhradní, z Brezovej pod Bradlom, vedie na Bradlo s Mohylou generála M. R. Štefánika červeno a v závere zeleno značkováná trasa.

*Pamätník SNP
na kopaniciach U Rehušov*